

САВЕТ ЗА ШТАМПУ

Комисија за жалбе

Бр.105

24.9.2020.

Београд

ЗАПИСНИК

Са 104. седнице Комисије за жалбе, одржане 24.9.2020. године у 18 сати у Прес центру.

Присутни чланови Комисије: Тамара Скрозза, Владо Мареш, Љиљана Смајловић, Драган Ђорђевић, Златко Чобовић, Зорица Вишњић, Снежана Андрејевић, Вида Петровић Шкери, Јелка Јовановић, Бојан Цвејић и Зоран Станојевић

Одсутни чланови Комисије: Снежана Андрејевић

Остали присутни: Гордана Новаковић, генерална секретарка Савета за штампу

Дневни ред:

1. Разматрање жалбе Војина Ракића на текст објављен у дневном листу „Политика“
2. Разматрање жалбе Војина Ракића на текст објављен у дневном листу „Блиц“
3. Разматрање жалбе Војина Ракића на текст објављен у дневном листу „Куир“
4. Разматрање друге жалбе Војина Ракића на текст објављен у дневном листу „Куир“
5. Разматрање жалбе Војина Ракића на текст објављен у дневном листу „Ало“
6. Разматрање жалбе Војина Ракића на текст објављен у дневном листу „Дневник“
7. Разматрање жалбе Војина Ракића на текст објављен на порталу Б92 нет
8. Разматрање жалбе Војина Ракића на текст објављен на порталу Пинк.рс
9. Разматрање жалбе Војина Ракића на текст који је објавио Тањуг
10. Разматрање жалбе Војина Ракића на текст објављен у дневном листу „Информер“
11. Разматрање жалбе Војина Ракића на текст објављен на порталу „Република.рс“
12. Разматрање друге жалбе Војина Ракића на текст на порталу „Пинк.рс“
13. Разматрање друге жалбе Војина Ракића на други текст објављен у дневном листу „Информер“
14. Разматрање треће жалбе Војина Ракића на трећи текст објављен у дневном листу „Информер“
15. Разматрање друге жалбе Војина Ракића на текст објављен у дневном листу „Политика“
16. Разматрање друге жалбе Војина Ракића на текст објављен на Тањугу

17. Разматрање жалбе Марка Ленса на текст објављен у дневном листу „Курир“
18. Разматрање жалбе Марка Ленса на текст објављен у дневном листу „Ало“
19. Разматрање жалбе Марка Ленса на текст објављен у дневном листу „Вечерње новости“
20. Разматрање жалбе Мирка Поледице на текст објављен на порталу „Глас западне Србије“
21. Разматрање жалбе Виолете Марковић на текст објављен на порталу „Глас западне Србије“
22. Разматрање жалбе Павла Јелесијевића на текст објављен на порталу „Глас западне Србије“
23. Разматрање жалбе Жељка Дамјановића на текст објављен на порталу „Глас западне Србије“
24. Разматрање жалбе Биљане Јованић на текст објављен на порталу „Глас западне Србије“
25. Разматрање жалбе Милене Маслаћевић и Слободана Буса Вукајловића на текст објављен на порталу „Глас западне Србије“

Снимак седнице на: <https://www.youtube.com/watch?v=UAorBsx8WxM&t=18s>

Пре почетка седнице чланови Комисије су обавештени да је УНС за ову седницу делегирао Зорана Станојевића, уместо чланице Комисије Оливере Милошевић, која је запослена у „Политици“.

Комисија је најпре дискутовала о томе на који начин ће разматрати жалбе Војина Ракића, будући да је садржај неких текстова потпуно идентичан. Владо Мареш је рекао да мисли да се може водити обједињена расправа о свим жалбама које је Ракић поднео јер им је намера иста – како да се наружи и компромитује критичар власти и да је разлика само у начину на који су медији одрадили тај задатак, који је потпуно очигледан. Додао је и да су том смислу покреће нека расправа о томе шта је Унеско, биоетика и слична питања о којима Комисија не може ништа да зна, а која су само одвлачење пажњу на другу страну. Бојан Цвејић је рекао да мисли да треба да се направи разлика између почетног текста „Политике“ и текста који је пренео „Блиц“, у односу на све друге који су врло тенденциозно пренели само онај део који њима одговара, не преносећи, на пример, уопште Ракићеву изјаву, који је „Политика“ имала. Љиљана Смајловић је нагласила да се „радикално“ не слаже да оциеним Владе Мареша да – ако је неко критичар власти, он је прогоњен и ту нема о чему даље да се разговара, јер је Војин Ракић одличан пример како и међу критичарима власти има провераната који се лажно представљају и који обмањују и читаоце и новинаре и то врло успешно дуго година. Она је рекла и да је у време док је била главна уредница „Политике“ лист објављивао интервјуе са њим,

представљајући га као шефа катедре Унеска, што он, сад је сасвим очигледно, никада није био. Додала је да код нас има људи који су шефови катедри Унеска, попут професорке Драгичевић – Шешић и да она сигурно зна разлику између тога и некога ко је једном био на некој Унесковој конференцији, као и да не постоји Унеско Париз и Унеско Хаифа, већ постоји Унеско и нешто, што у каквој год да је вези било са Унеском, више није, јер ни Израел није у Унеску. Комисија, по њеном мишљењу, треба да се бави тим питањем, тим пре што неки добри медији, као Н1, често ни не кажу Војин Ракић, већ само Унеско и уопште не сматрају да треба да своје читаоце да обавесте о томе да постоји било шта спорно у вези са њим. Јелка Јовановић је рекла да јој је неприхватљиво да се користе тешке речи као обмањивачи и лажни стручњаци, без обзира о коме је реч. Комисија је на крају, једногласно одлучила да се жалбе поделе у четири групе у оквиру којих ће се водити обједињена расправа.

1.и 2.Комисија је о жалбама на „Политику“ и „Блиц“ водила обједињену расправу, јер је „Блиц“ пренео текст из „Политике“, за који је подносилац жалбе тврдио да садржи неистиниту информацију да се Унеско оградио од њега, као и да је Кодекс прекршен тиме што није објављен његов деманти, односно писмо шефа катедре за биоетику у Хаифи, којим се потврђује да је Ракић шеф катедре за биоетику за Европу. Тамара Скрозза је рекла да, по њеном мишљењу, Кодекс није прекршен, да су јој аргументи изнети у одговору на жалбу довољни и да је лист урадио све што је у датим околностима могло да се уради. Како Ракић то доживљава је „други пар опанака“ и није на Комисији да се о томе изјашњава. Истог мишљења била је и Зорица Вишњић, која је рекла да постоји оправдан интерес јавности да зна да ли тај човек припада Унеску или не и да је само питање добрих или лоших намера, како је који медиј обрадио ту тему. „Политика“ је имала, како је рекла, веома озбиљан приступ теми, имала је више извора, веома је важно и то што је демантовала писање других медија да је против њега покренута истрага, као и да о доброј намери сведочи и то што су му одговори достављени на ауторизацију. Додала је да је ово веома тешка тема, да је потребан огроман рад да се утврди шта је тачно, јер и његови одговори то додатно отежавају. Вида Петровић Шкерио је рекла да је за њу велико правно питање да ли, ако је држава изашла из Унеска, катедра која је у тој држави раније основана постоји или не постоји и да је то питање које ће Комисију мучити све време. Она је такође рекла да ће гласати да Кодекс није прекршен, а да би једини проблем могао бити наслов текста који је „мало јачи“. Љиљана Смајловић је рекла да, када се већ говори о томе да ли је важно да ли су намере новинара добре, ако је оно што пишу истина, треба имати у виду следеће: чак и да се пође од претпоставке да Војин Ракић није знао да није представник Унеска, да је поверовао некоме у Хаифи ко га је обмануо, он је у међувремену обавештен, из Париза му је послат допис у којем га Унеско моли да

не користи њихове име, а он и даље тврди да је експерт Унеска и да су сви други лажови. Зоран Станојевић је навео да му је текст у „Политици“ пружио увид у све чињенице и да, као читалац, може да процени на чију страну ће стати. Није, како је, објаснио, приметио да се у тексту читаоцима нешто сугерише. Проблем су, међутим, остали текстови у другим медијима, који су пренели само оне делове који нису нетачни, али нису пренели све, па је велики проблем управо то бирање шта ће се пренети. По мишљењу Златка Чобовића Комисија не треба да се бави односом Унеска и Хаифе, већ тиме да ли је „Политика“ овим текстом прекршила Кодекс. Навео је да текст у том листу почиње са тим да им је у Унеску „директно речено“ да не постоји катедра за биоетику за Европу и да Војин Ракић није њен шеф, али је нејасно како је то потвђено – да ли је реч о изјави или о саопштењу, као и да би волео да је у „Политици“ видео факсимил тог дописа, да се види ко је то потписао. Даље, текст је контрадикторан, „Политика“ је кренула у добром правцу јер је позвала Ракића, али је својим коментарима испод његових одговора скренула са тог пута и онда се догодило да се у тексту најпре констатује да не постоји Унескова катедра за биоетику, а потом аутор текста каже „неспорно је да ова катедра постоји при Универзитету Хаифа, али је није могуће наћи на званичном сајту Унеска“. Ако Унеско не признаје ту катедру, онда она не би смела да користи ни лого, ни име, а на допису из Хаифе видимо да очигледно користи и име и лого. У вези са антрфилеом у којем је објављен деманти, који то заправо није, јер је реч о писма из Хаифе, које је у ствари потврда која има шест тачака, од чега је у „Политици“ објављена једна реченица и то уз коментар да нема објашњења о односу Хаифине катедре и Унеска. Ракић је, дан касније, по Чобовићевом мишљењу оправдано, оценио да има разлога да писмо из Хаифе понуди у виду демантија у целини за објављивање, што лист није урадио, чиме је прекршио не само Кодекс, већ и Закон о јавном информисању и медијима и то чланове 83 и 97, који каже да се одговор објављује у целини и без измена. Владо Мареш је такође сматрао да прекршен Кодекс, те да дели уверење жалиоца да се текст у „Политици“ суштински не разликује од текстова који су објавили таблоиди. Рекао је и да мисли да је читава прича о Унеску и Хаифи „кукавичије јаје“ које се подмеће да одвуче пажњу. Државне новине „Политика“ су, по њему, одрадиле нешто што је било темељна ствар за даље текстове у таблоидима. Након расправе, за одлуку да није прекршен Кодекс гласало је седам чланова Комисије, а три против, па није било потребне већине за одлуку. Јелка Јовановић је указала да се мора наћи механизам да се убудуће избегне ситуација да Комисије не може да донесе одлуку, али је подстила и на то да је, по жалби Ивана Радовановића, раније одлучено да је „Данас“ прекршио Кодекс, јер није објавио цео одговор, па је таква одлука морала бити донета и у вези са овом жалбом, јер „Политика“ такође није објавила цео одговор. Додала је да је то принципијелно питање. Љиљана Смајловић је на то одговорила да овде није реч о демантију на текст, него о томе да је Ракић тражио

да се у целини објави допис из Хаифе.

Приликом гласања за то да ли је „Блиц“ прекршио Кодекс, шест чланова Комисије је сматрао да није, а четири да јесте, па ни у овом случају није било потребне већине. Љиљана Смајловић је накнадно истакла и да је Златко Чобовић имао два веома значајна запажања, на које „Политика“ није умела или није хтела да одговори. Рекла је да је свакако требало објавити факсимил дописа из Унеска, као и да је остало нејасно како је Б92 дошао до инфомације да се води истрага. Она је рекла да је упозната са начином рада редакције листа „ПолИтика“, да се текстови најављују и у рубрици и на колегијуму, сада вероватно вибером, да је добар део редакције морао бити упознат са тим да је „Политика“ затражила одговор Унеска на тврдње Војина Ракића и да су многи из „Политике“, и сви уредници, сазнали за деманти из Унеска чим је стигао у редакцију, дакле и пре него што је „Политика“ о томе објавила текст. Неко је из „Политике“ поделио ту инфомацију са редакцијом Б92 и/или редакцијама других провладиних медија, који су онда одлучили да то први објаве. Објавили су нешто што су начули и тако се, вероватно, у тим другим медијима појавила инфомација о наводној истрази.

2. Комисија је водила обједињену расправу и о две жалбе на „Курир“. Курир је такође објавио инфомацију да је против Ракића покренута истрага, али и његов деманти. Он је, међутим, поднео и другу жалбу, јер је у новом тексту поновљено да се лажно представља. Златко Чобовић је рекао да ће у случају првог текста гласати да нема прекршаја Кодекса, због тога што је објављен деманти. Са њим се сагласила већина чланова Комисије, али је за одлуку да Кодекс није прекршен гласало седморо чланова Комисије, док су три била против, па није било потребне већине за одлуку. Већине није било ни за одлуку о другој жалби, јер је по пет чланова Комисије гласало и „за“ и „против“. Тамара Скрозза је оценила да је проблем што је Комисија добила јако велики број и жалби и Ракићевих писама, да је јако тешко снаћи се у том галиматијасу, те да би убудуће требало увести нека ограничења у погледу тога како жалбе треба да изгледају. Љиљана Смајловић је додала да је проблем и у томе што Ракић у сваком писму дода по неку нову лаж, док је Златко Чобовић навео да су све жалбе типске и да су понегде погрешни и називи медија и датуми кад су текстови објављени. Вида Петровић Шкерић је рекла да у треба нагласити да је Комисија у ситуацији да не може да донесе одлуке јер се злоупотребљава право на жалбу и да подносиоцу треба скренути пажњу да у свакој жалби мора да прецизира на шта се жали, а не да у 17 жалби наводи само поглавља Кодекса, јер Комисија није истражни суд и овако долази у ситуацију да мишљења остају подељена.

5-9. Комисија је обједињену расправу водила о овим тачкама, јер је свим текстовима заједничко то да преносе делове текста из „Политике“, али уз тврдњу да

се против Ракића у Унеску води истрага. Зоран Станојевић је рекао да је њему проблематично то што се у сваком од ових текстова додаје још по нешто, а да је сасвим легитимно да се медији баве тиме да се он лажно представља или не. У овим случајевима је нејасно о чему је заправо реч када се напише истрага, да ли је то употребљено само колоквијално, јер суштински Унеско ни не може да води истрагу против некога ко и није из те организације, могао би евентуално да га тужи што злоупотребљава њихово име. Љиљана Смајловић је рекла да медиј који је први објавио ту инфомацију Б92 нет није то могао да сазна, већ су вероватно нешто начули. Вида Петровић Шкерић је поставила питање – шта је Тањуг, односно да ли Комисија треба да одбаци жалбу на медиј који не постоји, али је већина сматрала да о томе мора да се одлучује јер Тањуг објављује инфомације, то утиче на некога и може некога да повреди. Комисија је, по завршетку дискусије, једногласно одлучила да су свим овим текстовима прекршене тачке 1,2, 4 и 5 Поглавља 1 и тачка 3 Поглавља 5.

10-14. Пошто је реч о жалбама које садрже тврдње изнете у тексту у Информеру о којем је Комисија одлучивала на претходној седници, Комисија је једногласно одлучила да су прекршене исте тачке Кодекса као у том тексту.

15-16. Обједињена расправа вођена је и о текстовима којима се преноси изјава Александра Вучића о томе да се Војин Ракић лажно представља. Зоран Станојевић је рекао да није свеједно чија се изјава преноси, да ли је реч о неком грађанину кога цитирамо само да би потврдио оно што новинар жели да каже, или о државном званичнику, чија изјава треба остане забележена, између осталог и да касније не би могао да каже – ја то никад нисам рекао. Јелка Јовановић је рекла да је само делимично сагласна са овим ставом, јер је сваки медиј одговоран за све што објављује, без обзира о чијој је изјави реч, пошто се избором онога што ће се пренети сугерише нешто и утиче на јавно мњење. Владо Мареш је рекао да се ово ништа не разликује од сад већ уобичајеног манира да се из медија председнику добаци неко питање, а он реагује – или је тај лопов или лажов.... Он тако комуницира са јавношћу, а медији не реагују на ту „инфантилну бруталност која нам се сервира“. Зоран Станојевић је рекао да има изјава које би неки волели да нису изговорили, да су неки људи смењени због нечега што су рекли, те да је јако важно да се све те изјаве забележе и да остану за историју. Комисија је потом са осам гласова „за“ и два „против“ одлучила да није прекршен Кодекс.

17-19. Комисија је у обједињеној дискусији разматрала жалбе Марка Ленса који се жалио због начина на који су медији извештавали о смрти његове мајке. Комисија није имала никакву дилему да су и он и његова мајка у тексту учињени препознатљивим и да им је тиме нарушена приватност. Комисија је зато

једногласно одлучила да су у сва три текста прекршене тачка 5 Одељка ИВ и тачке 1 и 2 Одељка 7.

20-25. О шест жалби које се односе на укупно три текста, Комисија је расправљала заједно, одлучивши да се одлуке доносе за сваки од три текста, а не за сваку жалбу, будући да се оне односе на исте текстове. Бојан Цвејић је рекао да су текстови толико непрофесионални да је сувишно и расправљати о њима, док је Златко Чобовоћ додао да је у односу на Виолету Марковић Кодекс прекршен и тиме што њен деманти није објављен у складу са Кодексом новинара и чланом 97 Закона о јавном информисању и медијама, јер је скраћен и „препакован“. Тамара Скрозза је рекла да је она у оваквим случајевима традиционално уздржана, јер не жели да учествује у том локалном рату, који већ доста дуго траје и где унапред зна да сад следи шест жалби друге стране. Владо Мареш је рекао да ће он, из истог разлога, гласати да Кодекс није прекршен и да ће то радити увек у оваквим ситуацијама, јер је то једини начин та такве жалбе престану да стижу. Комисија је са осам гласова „за“, једним „против“ и једним „уздржаним“ одлучила да су прекршене тачке 2,4 и 5 Поглавља и тачка 6 Поглавља 4.

Чланови Комисије су указали и на то да би Управни одбор Савета за штампу требало да реагује на претње власника портала „Глас западне Србије“ члановима Комисије- да ће их тужити уколико не донесу одлуку у његову корист.

Седница је завршена у 19.55 сати.

Записник
водила
Гордана Новаковић

Председавајући
Владо Мареш